

An Roinn Oideachais agus Scileanna

**Cigireacht Ábhair ar: GAEILGE
TUAIRISC**

**Coláiste Choilm
Sord, Contae Bhaile Átha Cliath
Uimhir Rolla: 60383I**

Dáta na cigireachta: 1 Bealtaine 2012

A N R O I N N | D E P A R T M E N T O F
O I D E A C H A I S | E D U C A T I O N
A G U S S C I L E A N N A | A N D S K I L L S

TUAIRISC
AR
CHÁILÍOCHT NA FOGHLAMA AGUS AN TEAGAISC SA GHAELGE

EOLAS MAIDIR LEIS AN GCIGIREACHT

Dátaí na cigireachta	30 Aibreán, 1 Bealtaine 2012
Na gníomhaíochtaí cigireachta ar tugadh fúthu • Athbhreithniú ar cháipéisí ábhartha• Plé leis an bpríomhoide agus leis na múinteoirí• Caidreamh le scoláirí	• Breathnú ar theagasc agus ar fhoghlaim i rith sé thréimhse ranga• Athbhreithniú ar obair na scoláirí• Aiseolas don phríomhoide agus do na múinteoirí

PRÍOMHCINNÍ

- Bhí cáilíocht an teagaisc agus na foghlama go maith i gcás líon beag de na sé cheacht ar tugadh cuairt orthu.
- Sna ceachtanna ab fhearr, cuireadh na spriocanna foghlama in iúl go soiléir agus bhí pleanáil na gceachtanna sin ag teacht go maith leis na spriocanna sin a bhaint amach.
- Níor cuireadh am ar fáil sna ceachtanna le cleachtadh a dhéanamh ar ghnáthchomhrá ach i mbeagán cásanna.
- Tá tacaíocht scoile uile ann don ábhar. Tá dhá scoláireacht Gaeltachta iomlána ar fáil don chéad uair in 2012, maoinithe ag an scoil.
- Tá sé le moladh gur cuireadh dhá rang ardleibhéal ar bun sa chúigiú bliain in 2011/12 don chéad uair, ar iarratas na scoláirí, ach is ábhar inní é an treocht i dtreo an bhonnleibhéal ar rátaí rannpháirtíochta san ábhar san Ardeistiméireacht.
- Is maith gur comhaontaíodh 30% de na marcanna sna scrúduithe tí sa chúigiú bliain a bhronnadh ar labhairt na Gaeilge.

PRÍOMH-MHOLTAÍ

- Ba chóir díriú i bhfad níos mó ar labhairt na teanga a chleachtadh leis na scoláirí ón tús.
- Moltar don bhainistíocht dul i ngleic le roinn na Gaeilge ar mhaithe le meanma na roinne agus feabhsúcháin san ábhar a spreagadh.
- Ba chóir acmhainní teicneolaíocht faisnéise agus cumarsáide (TFC) a úsáid go héifeachtach ar mhaithe le teagmháil a thabhairt do na scoláirí ar úsáid na teanga labhartha.
- Tá gá le plan an ábhair agus na scéimeanna oibre a athbhreithniú agus spreagadh a chur iontu.

RÉAMHRÁ

Meánscoil dheonach do bhuachaillí is ea Coláiste Choilm. Is iad na cláir atá ar fáil sa scoil ná an Teastas Sóisearach, an Idirbhliain agus an Ardteistiméireacht bhunaithe. Clár roghnach is ea an Idirbhliain. 614 scoláire atá cláraithe don scoilbhliain 2011/12. Tá riar na scoláirí a bhfuil díolúine ón nGaeilge acu íseal, faoi bhun cúig faoin gcéad den mhóriomlán.

TEAGASC AGUS FOGHLAIM

- Bhí cáilíocht an teagaisc agus na foghlama go maith i gcás líon beag de na sé cheacht ar tugadh cuairt orthu. I gcásanna eile bhí an chaoi inar cuireadh ábhar an cheachta i láthair leamh agus bhí inspreagadh dá réir in easnamh ar na scoláirí ina bhfreagairt. Bhí fianaise láidir i gceacht amháin go raibh na scoláirí ar a gcompord leis an teanga a úsáid agus a ionramháil. An réimse chun forbartha is mó ná cumas na scoláirí leis an teanga a labhairt.
- Sna ceachtanna ab fhearr, cuireadh na spriocanna foghlama in iúl go soiléir agus bhí pleanáil na gceachtanna sin ag teacht go maith leis na spriocanna sin a bhaint amach. I gcásanna eile ní raibh an phleanáil cuí don rang a bhí le múineadh. Ní mór spriocanna foghlama cuí a aithint sa phleanáil agus a roinnt leis na scoláirí sa cheacht.
- Bhí sé le moladh go raibh an sprioctheanga in uachtar sa teagasc sna ceachtanna ar fad ach níor léir ar fhreagraí ná ar cheisteanna na scoláirí, seachas i mbeagán cásanna, go raibh tuiscint mhaith acu ar an treoir a bhíodhas a chur orthu i nGaeilge.
- Cé go bhfuil sé le moladh mar aidhm a oiread scoláirí agus is féidir a spreagadh chun tabhairt faoin ardleibhéal, bhí scoláirí i gceacht amháin ardleibhéal nach raibh a gcumas Gaeilge ag teacht leis an ardleibhéal in aon chor. Ní chun leasa na scoláirí socrú mar seo.
- Níor cuireadh am ar fáil sna ceachtanna le cleachtadh a dhéanamh ar ghnáthchomhrá ach i mbeagán cásanna. Ba chóir an ghné seo a fhorbairt ón tús sa chaoi is go mbeifear ag súil leis ó na scoláirí ón tús iad féin a chur in iúl sa teanga labhartha.
- Ba mhaith an cleachtas na deiseanna ar obair ghníomhach a cuireadh ar fáil do scoláirí i gceachtanna ar leith. I gcásanna áirithe áfach bhí caint na scoláirí le cloisteáil as Béarla, nós nár cheart a cheadú.
- Baineadh úsáid as acmhainní TFC ach i gcoitinne bhí feidhm teoranta leo. B'fhiú acmhainní TFC a úsáid freisin chun teagmháil a thabhairt do na scoláirí ar úsáid na teanga labhartha, rud nach ndearnadh.
- Bhí atmaisféar an ranga go maith seachas i gcás amháin. Léiríonn an comhoibriú seo ó na scoláirí go bhfuil atmaisféar dearfach comhoibitheach ar fáil do theagasc an ábhair.
- Bhí cáilíocht na hoibre sna cóipleabhair sásúil i gcoitinne, agus an-mhaith i gcásanna áirithe, ach bhí an-éagsúlacht ann san aitheantas a tugadh ar obair na scoláirí agus treoir a scríobh iontu. Moltar aitheantas a thabhairt ar obair na gcóipleabhar mar ghnáthnós.

SOLÁTHAR AN ÁBHAIR AGUS TACAÍOCHT NA SCOILE UILE

- Áiríodh dearcadh duairc faoi sheasamh na Gaeilge sa scoil i measc bhaill roinn na Gaeilge. Moltar don bhainistíocht dul i ngleic le roinn na Gaeilge ar mhaithe le meanma na roinne agus feabhsúcháin san ábhar a spreagadh.

- Tá tacaíocht scoile uile ann don ábhar. Tá dhá scoláireacht Gaeltachta iomlána ar fáil don chéad uair in 2012, maoinithe ag an scoil. Ábhar díomá do bhail roinn na Gaeilge ba ea laghad na scoláirí a chuir isteach ar na scoláireachtaí seo.
- Déantar soláthar sásúil ar an tráthchlár don Ghaeilge sa tsraith shinsearach mar a bhfuil cúig thréimhse sa tseachtain ar fáil, agus tá na ceithre thréimhse san Idirbhliain go han-mhaith. Tá athbhreithniú á dhéanamh ar an soláthar níos teoranta sa tsraith shóisearach ar mhaithe leis an gcúigiú thréimhse a chur ar fáil sa dara bliain. Tá dáileadh cothrom laethúil an-mhaith ar na ceachtanna Gaeilge sa tsraith shinsearach. Moltar an dáileadh míchothrom atá le fáil sa dara bliain agus i rang amháin sa chéad bhliain a athbhreithniú.
- Tá sé le moladh gur cuireadh dhá rang ardleibhéal ar bun sa chúigiú bliain in 2011/12 don chéad uair, ar iarratas na scoláirí.
- Is ábhar inní é an treocht i dtreo an bhonnleibhéil ar rátaí rannpháirtíochta san ábhar san Ardeistiméireacht. Léirigh sonraí na scoile gur ardaigh riar na scoláirí a thug faoin mbonnleibhéal faoi thrí sa thréimhse 2009 go 2011. Tá na figiúirí seo as alt ar fad leis an riar an-íseal scoláirí a dhéanann bonnleibhéal sa Teastas Sóisearach. Ba chóir na cúiseanna atá leis seo a iniúchadh ar bhonn práinne agus beart a fheidhmiú lena leigheas.
- Tá an bhainistíocht tacúil ar fhorbairt ghairmiuil leanúnach na múinteoirí agus seachas i gcás amháin, tá freastal maith ag na múinteoirí ar imeachtaí na seibhíse tacaíochta dara leibhéal (STDLE) don Ghaeilge. Tá cáilíocht bainte amach ag duine de na múinteoirí in úsáid acmhainní TFC i dteagasc agus foghlaim na Gaeilge.

PLEANÁIL AGUS ULLMHÚCHÁN

- Tá gá le plean an ábhair agus na scéimeanna oibre a athbhreithniú agus spreagadh a chur iontu. Moltar tús áite a thabhairt san athbhreithniú seo do phlean na chéad bhliana agus labhairt na teanga a chur chun cinn i bhfad níos mó.
- Tá gá le torthaí foghlama a shainiú ó bhliain go chéile agus ó leibhéal amháin go leibhéal eile. Ní hionann iad seo agus na topaicí a chlúdaítear ó bhliain go chéile.
- Ba mhaith an ní pas teanga a fhorbairt leis na scoláirí san Idirbhliain ina mbeadh cuntas acu ar an dul chun cinn i scileanna na teanga a d'éirigh leo a dhéanamh i gcaitheamh na bliana.
- Moltar modhanna múinte a chlárú i bplean roinn an ábhair agus sna scéimeanna oibre a dheimhníonn taithe ar an bhfoghlaim ghníomhach do na scoláirí. Ba chóir go dtuigfeadh na scoláirí ón tús go mbeidh labhairt na teanga lárnach sa cheacht agus sa mheasúnacht.
- Is maith gur comhaontaíodh 30% de na marcanna sna scrúduithe tí sa chúigiú bliain a bhronnadh ar labhairt na Gaeilge ach ba chóir inniúlacht na scoláirí i labhairt na teanga a chur san áireamh sa mheasúnú i gcás na mblianta ar fad.
- Ba chóir anailís ar rátaí rannpháirtíochta na scoláirí san ábhar agus ar ghnóthachtálacha na scoláirí sna scrúduithe teistiméireachta a chur mar chuid dhílis de phlean an ábhair mar léiriú ar sheasamh an ábhair agus mar phointe tagartha do phlean feabhsúcháin.

Ag deireadh na meastóireachta, pléadh dréachtchinntí agus dréachtmholtaí na meastóireachta seo leis an bpríomhoide agus leis na múinteoirí ábhair. Tugadh deis do bhord bainistíochta na scoile a thuairim a léiriú ar thorthaí agus ar mholtaí na tuairisce i scríbhinn; ní bhfuarthas freagra ón mbord.

Foilsíodh: Deireadh Fómhair 2012